

عوامل مؤثر در توسعه و اثربخشی طرح‌های خوداشتغالی و کارآفرینی دانشجویان شاهد و ایثارگر

(مورد مطالعه: گروه‌های ایثارگری شهر تهران)

دکتر علیرضا کلدی^۱

دکتر مصطفی ازکیا^۲

محدثه شاه حیدری پور^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۶/۱۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۱۲/۱۱

چکیده

اکنون در عرصه جهانی، افراد خلاق، نوآور و مبتکر به عنوان کارآفرینان منشأ تحولات بزرگی در زمینه‌های صنعتی، تولیدی و خدماتی شده‌اند و از آنها نیز به عنوان قهرمانان ملی یاد می‌شود. چرخهای توسعه اقتصادی همواره با توسعه کارآفرینی به حرکت درمی‌آید. اهمیت این پژوهش از آنجا ناشی می‌شود که توجه به نیازهای معیشتی خانواده‌های ایثارگر که در قالب اشتغال به عنوان اصلی‌ترین بخش آن قابل بررسی است یکی از اولویت‌های کاری نهادهایی همچون بنیاد شهید و امور ایثارگران است. روش تحقیق به صورت پیمایشی بود و جامعه آماری پژوهش کارآفرینان و خوداشتغالی‌های شاهد و ایثارگر شهر تهران می‌باشند. بانمونه‌گیری تصادفی، پرسشنامه در اختیار ۱۰۰ نفر از این افراد قرار گرفت. تکنیک جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه و مصاحبه عمیق بود و تکنیک تجزیه و تحلیل داده‌ها، برنامه نرم‌افزاری SPSS استفاده شد. در نتایج پژوهش حاضر که، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان کارآفرین شاهد و ایثارگر از هشت بعد مورد بررسی قرار گرفت، در بررسی ویژگی‌های شخصیتی بایکدیگر تمامی ویژگی‌ها با کارآفرینی رابطه مثبت و معناداری وجود داشت و در اولویت بندی ویژگی‌های شخصیتی مهم‌ترین ویژگی به ترتیب ابتدا خطرپذیری با ۷۴ درصد و کنترل درونی با ۶۷ درصد استقلال طلبی با ۶۴ درصد و توفیق طلبی با ۴۳ درصد اما همبستگی میان ویژگی‌های جمعیتی کم بود و حتی میان سن و تأهل با کارآفرینی هیچ رابطه‌ای وجود نداشت و بین جنسیت و کارآفرینی رابطه ۳۱ درصد و ضعیف بود اما رابطه تحصیلات با کارآفرینی ۴۶ درصد و رابطه تقریباً قوی تری بود که نشان دهنده اهمیت تحصیلات در این زمان است براساس تجزیه تحلیل رگرسیونی به روش مرحله‌ای "Step wis" اثر خطی دو متغیر معنی‌دار در این مدل انتخاب شده که عبارتند از "کنترل درونی" و "ریسک‌پذیری".

واژگان کلیدی: کارآفرینی و خوداشتغالی، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، ویژگی‌های شخصیتی^۱

۱. استاد تمام وقت واحد علوم و تحقیقات تهران، دانشگاه آزاد اسلامی arkaldi@gmail.co

۲. استاد تمام وقت واحد علوم و تحقیقات تهران، دانشگاه آزاد اسلامی

۳. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی MAZKIA@Azkia.ir

۱. مقدمه

شرایط اقتصادی، صنعتی، اجتماعی و فرهنگی امروز کشور به گونه‌ای است که حل مشکلات و تنگناها، الگوها و راه‌حلهای جدید و متفاوتی را طلب می‌کند. ترکیب جمعیتی جوان کشور، ضرورت ایجاد فرصتهای شغلی و نیز نوسان بهای نفت سه عامل عمده‌ای هستند که موجب می‌شوند سیاستگذاران و تصمیم‌سازان کلان کشور به منبع درآمد سهل‌الوصول دیگری به جز نفت بیندیشند و بی‌شک آن منبع جز ابتکار، خلاقیت و نوآوری چیز دیگری نیست. اکنون در عرصه جهانی، افراد خلاق، نوآور و مبتکر به عنوان کارآفرینان منشأ تحولات بزرگی در زمینه‌های صنعتی، تولیدی و خدماتی شده‌اند و از آنها نیز به عنوان قهرمانان ملی یاد می‌شود.

روند روبه‌افزون بیکاری وانبوه نیروی کار جوان وجویای کار که نگران آینده خویش‌اند ازعضلات ونگرانی‌های امروز جوامع درحال توسعه یا توسعه نیافته محسوب می‌شوند. نداشتن برنامه ریزی صحیح درزمینه اشتغال باعث شده تا جوانانی که می‌توانستند ازهر نظر با نیروی کار جوان کشورهای پیشرفته رقابت کنند هم اکنون به جوانانی افسرده ونگران تبدیل شده‌اند. این مطلب موجب افزایش تنش درجامعه شده، آثار زیانباری مانند جرم وجنایت را تقویت می‌کند. در این موارد نه تنها جوانان مقصر نیستند بلکه همه مسئولان و متولیان که نتوانسته‌اند برنامه ریزی مناسبی برای آنان داشته باشند می‌باید ناکارآمد قلمداد شوند. وضعیت ایران از نظر آمار بیکاران که سازمان بین‌المللی کار ارائه داده نگران‌کننده است. یکی از عواملی که می‌تواند در این برهه در ایران بر ایجاد اشتغال و کاهش بیکاری اثر گذارد توسعه همه جانبه است (پهلوانیان، ۱۳۸۴: ۳). اهمیت این پژوهش از آنجاست که توجه به نیازهای معیشتی خانواده‌های اینارگر که در قالب اشتغال به عنوان اصلی‌ترین بخش آن قابل بررسی است یکی از اولویت‌های کاری نهادهایی همچون بنیاد شهید و امور اینارگران است. ضرورت آن نیز از برآورد اصل هزینه فاقد طرحهای اشتغالزا در اشتغالزایی و توانمندسازی خانواده شاهد قابل ملاحظه و مشاهده است. همچنین برای آنکه میزان دستیابی به اهداف طرحهای اشتغالزا مشخص شود هیچ راهی جز پژوهش و بررسی در خصوص پدیده مورد نظر نخواهد بود.

شناخت موانع موفقیت طرح‌های خود اشتغالی خانواده‌های اینارگر و کارآفرینان و میزان تأثیرگذاری هر یک از آنها دانش و بینشی تازه در مورد این طرح‌ها برای مسئولین بنیاد شهید و حتی سازمان مدیریت و برنامه ریزی، سازمان کار و صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی بوجود می‌آورد. فرآهم آوردن نتایج و اطلاعات دقیق بر پایه اصول علمی از کارآفرینان جهت برنامه ریزی سیاستگذاری و تصمیم‌سازی برای موفقیت طرح‌های خود اشتغالی خانواده‌های اینارگر در آینده مثل آموزش مهارت، تناسب مکان و نوع طرح، نحوه ارائه تسهیلات، کاهش بوروکراسی و... و حصول اطمینان نسبت به پرداخت وام. کاهش مشکلات خانواده‌های اینارگر که در سالهای بعد از تسهیلات خود اشتغالی استفاده خواهند نمود، از قبیل بیکاری مجدد، بدهکاری، آسیب‌های اجتماعی و... کاهشی از عدم موفقیت طرح‌ها خود اشتغالی.

هدف کلی تحقیق حاضر

سنجش عوامل مؤثر در توسعه و اثر بخشی طرحهای خود اشتغالی و کارآفرینی دانشجویان شاهد و اینارگر همراه با ارائه الگوهای موفق کارآفرینی گروههای اینارگری شهر تهران ۱۳۹۱ است و اهداف خاص شامل:

تعیین رابطه‌ی بین ویژگیهای شخصیتی دانشجویان شاهد و اینارگران و میزان موفقیت طرح‌های خود اشتغالی و کارآفرینی آنان.

تعیین رابطه‌ی بین ویژگیهای جمعیتی (جنسیت، سن، تأهل، مدرک تحصیلی) دانشجویان شاهد و اینارگر با طرح‌های خود اشتغالی و کارآفرینی آنان.

شناخت راه‌های نوین رسیدن به اهداف برشمرده شده برای طرح‌های خود اشتغالی و کارآفرینی دانشجویان شاهد و اینترگر. خوداشتغالی، مدتهاست که به عنوان یکی از خط مشی‌های اقتصادی و برنامه‌های ملی و محلی در کشورهای منطقه جنوب و جنوب شرق مانند ژاپن، کره، هند، استرالیا و فیلیپین مورد توجه قرار گرفته است. اگرچه این روش تنها راه ایجاد اشتغال و رفع مشکل فقر و بیکاری نیست، اما می‌تواند در به هم پیوستگی با دیگر اقداماتی که سیاستگذاری‌های اشتغال کشور را تعیین می‌کند، جای خالی زنجیره‌ای مخفی را پر کند.

در نظریات جامعه‌شناسی، اصل خوداشتغالی به نوعی ماهیت تمرکززدایی داشته و بر تسلط دولت بر همه چیز و همه کس، خط بطلان می‌کشد تا افراد را مستقل و متکی به خود بار آورد. خدابخش نژاد سلیم (۱۳۸۹) کارشناسی امور تعاونی‌ها می‌گوید: تجمیع سیاست‌های خوداشتغالی، تعاون و همیاری را ایجاد می‌کند. سیاست خوداشتغالی و ایجاد فرهنگ کار متکی به نیروی اندیشه و بازو به عنوان سیاست پایه یا مکمل قادر است در مبارزه با فقر و بیکاری نقش مهمی ایفا کند (بصیرزاده، ۱۳۸۹: ۲).

این فعالیت هم در روستا و هم در شهر فرصت ظهور و بروز دارد. در تعاونی‌ها برای دستیابی به هدف خوداشتغالی، افراد شاغل با اتکا به توان شخصی، ابتکار و خلاقیت خود به کارهای تولیدی یا خدماتی به کسب درآمد می‌پردازند. این گونه اشتغال، فرد را به تدریج آماده کسب توانایی‌های لازم برای ورود به فعالیت‌های بزرگتر و گسترده‌تر می‌کند. خوداشتغالی می‌تواند در بخش‌هایی نظیر کشاورزی، مهار آب‌ها، آماده‌سازی زمین، عمران روستا، خدمات، راه و ساختمان، صنایع کوچک، دستی و هنری، تولید محصولات خوراکی، پوشاک، چرم، کفش، کلاه، چمدان، امور ساختمانی، فعالیت‌های دیجیتالی و نرم‌افزاری در کوتاه‌ترین زمان بدون تشریفات و حتی در درون خانه و سراسر شبانه‌روز به کمک خانواده و دوستان انجام شود (بصیرزاده، ۱۳۸۹: ۲).

با خارج شدن کارآفرین از نظریه‌های اقتصادی، و همراه با پررنگ‌تر شدن نقش کارآفرینان در توسعه اقتصادی، روانشناسان با هدف ارائه نظریه‌های مبتنی بر ویژگی‌های شخصیتی و همچنین تفاوت قائل شدن بین کارآفرینان یا غیر کارآفرینان به بررسی ویژگی‌های روانشناختی کارآفرینان پرداختند. این دسته از محققین با تمرکز در رویکرد ویژگی‌ها، ویژگی‌های متعددی نظیر توفیق‌طلبی، مرکز کنترل درونی، تمایل به مخاطره‌های معتدل و استقلال‌طلبی را به کارآفرینان نسبت دادند.

کارآفرینان به‌عنوان موتور توسعه اقتصادی، نقش‌ها و ویژگی‌های مختلف و متنوعی را در جامعه ایفا می‌کنند که هر یک از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از طرفی هر کارآفرین بالقوه یا بالفعل، به یک نسبت از این ویژگی‌ها و قابلیت‌ها برخوردار نیست. لذا کارآفرینان طیف متنوعی را شامل می‌شوند که همین باعث تنوع در تعریف کارآفرینی و کارآفرین شده است. معهدا موارد زیر از اهم این ویژگی‌ها و نقش‌هاست.

ویژگی‌های کارآفرینان

- نوآوری (Innovation) - خلاقیت (Creativity) - مخاطره‌پذیری (Riskbearing)
- اعتماد به نفس (Self-Confidence) - دانش فنی (Knowledge Technical) - استقلال (Independent) - هدف‌گرا (Goal-Oriented) - مرکز کنترل داخلی (Internal locus of control) - عکس‌العمل مثبت نسبت به مشکلات و موانع (Positive reaction to set back)
- توانایی به ایجاد ارتباطات (Ability Communication) - توفیق‌طلبی (need for Achievement) - تمایل به مسؤولیت‌پذیری (Deser for Responsibility) (عناپستانی، ۱۳۹۰: ۲).

سیر تاریخی تحول کارآفرینی به پنج دوره قابل تقسیم است:

دوره اول: اولین تعاریف از کارآفرینی در این دوره یعنی قرون ۱۵ و ۱۶ میلادی، با ویژگی وجود صاحبان پروژه‌های بزرگ ارائه شده است. این دوره همزمان با دوره قدرتمندی ملاکین و حکومت‌های فئودالی در اروپا است. در این دوره اعتقاد بر این بود که کارآفرین کسی است که مسئولیت اجرای پروژه‌های بزرگ را بر عهده می‌گیرد و البته در این راه مخاطره‌ای را نمی‌پذیرد زیرا عموماً منابع توسط حکومت‌های محلی تأمین می‌شوند و او صرفاً مدیریت می‌کند. نمونه بارز کارآفرینی در این دوره معماران مسئول ساخت کلیسا، قلعه‌ها و تاسیسات نظامی هستند.

دوره دوم: طی این دوره یعنی قرن هفدهم میلادی و همزمان با شروع انقلاب صنعتی، بعدجدیدی به ناممخاطره یا همان ریسک به کارآفرینی اضافه شد. کانتیلون یکی از اولین محققین این موضوع، کارآفرین را اینگونه تعریف می‌کند: کارآفرین کسی است که منابع را با قیمت مشخص می‌خرد، روی آن کارآفرینی انجام می‌دهد و آن را به قیمتی نامشخص و تضمین نشده می‌فروشد. از این رو وی ریسک‌پذیر است. کارآفرینان در این دوره شامل کسانی نظیر بازرگانان، صنعتگران و دیگر مالکان خصوصی بوده‌اند (فصلنامه رویش: ۱۳۹۰).

دوره سوم: این دوره یعنی قرون ۱۸ و ۱۹ میلادی و اوایل قرن بیستم، با ویژگی تمایز کارآفرینان از دیگر بازیگران صحنه اقتصاد، کارآفرین از تأمین‌کننده سرمایه متمایز می‌گردد. یعنی کسی که مخاطره می‌کند با کسی که سرمایه را تأمین می‌کند متفاوت است. ادیسون، بعنوان یکی از کارآفرینان این دوره، پایه‌گذار فن‌آوریهای جدید شناخته می‌شود. وی سرمایه مورد نیاز فعالیتهای خود را از طریق اخذ وام از سرمایه‌گذاران خصوصی تأمین می‌کرد. همچنین در این دوره میان کارآفرین و مدیر کسب‌وکار نیز تفاوت گذارده می‌شود. یعنی کسی که سود حاصل از سرمایه را دریافت می‌کند با کسی که سود حاصل از توانمندیهای مدیریتی را دریافت می‌کند تفاوت دارد.

دوره چهارم: در این دوره مفهوم نوآوری به یک جزء اصلی تعریف کارآفرینی تبدیل می‌شود. از جمله تعاریف کارآفرینی ارائه شده در این دوره می‌توان موارد زیر را نام برد: کارآفرین فردی نوآور و توسعه‌دهنده فن‌آوری به کار گرفته نشده است (Schumpeter, 1934). کارآفرینان کسب‌وکاری جدید را شروع می‌کنند در حالی که دیگران برخلاف آنان تغییرات اندکی در محصولات موجود می‌دهند. مفهوم نوآوری می‌تواند شامل همه چیز، از خلق محصولی جدید تا ایجاد یک نظام توزیع نوین یا حتی ایجاد یک ساختار سازمانی برای انجام کارها باشد. اضافه شدن این مفهوم به خاطر افزایش رقابت در بازار محصولات، تلاش در استفاده از نوآوری برای ایجاد مزیت رقابتی در کسب و کارهای موجود و بقای آنهاست.

دوره پنجم: در این دوره یعنی دوران معاصر (از ۱۹۸۰ تاکنون) با ویژگی رویکرد چندجانبه، همزمان با موج جدید ایجاد کسب‌وکارهای کوچک، رشد اقتصادی و شناخته‌شدن کارآفرینی بعنوان تسریع‌کننده این ساز و کار، توجه زیادی به این رشته جلب شد. تا این زمان، کارآفرینی فقط از دیدگاه محققان اقتصادی مورد بررسی قرار می‌گرفت ولی در این دوره توجه جامعه‌شناسان و روانشناسان، و به خصوص مدیران نیز به این رشته معطوف گردید. عمده توجه این محققین بر شناخت ویژگیهای کارآفرینان و علل حرکت فرد بسوی کارآفرینی است. از تعاریف شناخته‌شده‌تر این دوره می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: کارآفرینی روندی پویا در جهت ایجاد و افزایش سرمایه است. این کار توسط کسی انجام می‌شود که مخاطره از دست‌دادن زمان یا فرصتهای شغلی دیگر را با هدف ایجاد ارزش برای یک محصول یا خدمت می‌پذیرد (Ronstadt, 1985).

در دوره پنجم سه موج وسیع بعنوان عوامل سوق‌دهنده کارآفرینی به جلو بوده‌اند که عبارتند از: ۱- مطالعات، تحقیقات و انتشارات مرتبط با زندگی کارآفرینان و تاریخچه شرکتهای آنها، چگونگی ایجاد کسب‌وکارهای جدید و شیوه‌های سریع ثروتمند شدن ۲- ارائه رشته‌های آموزشی کارآفرینی در مراکز آموزشی دنیا و ۳- علاقمندی دولتها به انجام تحقیقات در

خصوص بنگاه‌های کوچک با هدف تشویق رشد شرکت‌های کوچک و نیز تحقیق در خصوص نوآوری‌های صنعتی (فصلنامه رویش: ۱۳۹۰).

پیشینه مطالعات در موضوع کارآفرینی به دودسته داخلی و خارجی قابل تقسیم هستند. تحقیقات داخل کشور شامل: ۱- در پایان نامه شهناز رشیدی، در سال ۱۳۹۱ که با عنوان "بررسی اثرات کارآفرینی بر توسعه روستایی در شهرستان اسلامشهر: تهیه شده پس از تجزیه و تحلیل داده‌های آماری نتایج تحقیق حاکی از آن است که تأثیر کارآفرینی بر کاهش مهاجرت تأثیر چندان نیرومندی نیست. به عبارتی، حتی با وجود کارآفرینی باز هم روندمهاجرت از روستابه شهر وجود دارد.

۲- در تحقیقی که توسط محترم ابویی مهریزی در آبان ۱۳۸۹ در استان یزد تحت عنوان "بررسی میزان گرایش فرزندان شاهد شهرستان یزد به فرهنگ کارآفرینی" با تعداد جامعه آماری ۱۸۰ نفر و روش توصیفی-پیمایشی به این نتیجه رسید که بیشترین نمره ابعاد کارآفرینی به ترتیب با بعد توفیق طلبی، منبع کنترل درونی، تحمل ابهام، خلاقیت، مخاطره پذیری و استقلال طلبی است. نتایج همچنین نشان داد که در مؤلفه خلاقیت و مرکز کنترل بین گرایش فرزندان شاهد بر حسب میزان تحصیلات تفاوت معناداری وجود ندارد ولی در سایر مؤلفه‌ها تفاوت معنادار بود. در مؤلفه مخاطره پذیری بین نظرات فرزندان شاهد بر حسب سن تفاوت معناداری وجود دارد و در سایر مؤلفه‌ها تفاوت معناداری مشاهده نگردید. با توجه به جنسیت تفاوت معناداری بین گرایش دختران و پسران مشاهده نگردید.

۳- سید محمد مقیمی در رساله دکتری خود سال ۱۳۸۱ با عنوان "طراحی و تبیین مدل کارآفرینی سازمانی برای سازمان‌های غیر دولتی NGOS" که سه فرضیه اصلی و چهارده فرضیه فرعی این تحقیق یعنی: وجود ارتباط بین ویژگی‌های کارکنان و کارآفرینی سازمانی در سازمان‌های غیردولتی، نشان داده، در صورت وجود ویژگی‌های زیر در کارکنان، کارآفرینی سازمانی در NGOS افزایش می‌یابد: ۱- توفیق طلبی ۲- مرکز کنترل ۳- تمایل به مخاطره و ریسک پذیری ۴- نیاز به استقلال ۵- ارائه ایده نو و خلاقیت ۶- تحمل ابهام ۷- مسئولیت پذیری ۸- دوراندیشی و آینده نگری.

۴- در پایان نامه ناصر حیدری، در سال ۱۳۸۶ که با عنوان "طراحی الگوی اندازه‌گیری کارآفرینی رشته‌های علوم رفتاری دانشگاه تهران" نتایج نشان می‌دهد، بین ویژگی‌های روانشناختی، مدیریتی، تحصیلی و محیطی با میزان کارآفرینی رابطه معنی داری وجود دارد. ۹۸٪ از واریانس کارآفرینی توسط متغیرها تبیین می‌شود. تحقیقات خارج از کشور که موردبازبینی قرار گرفتند به شرح زیرند:

۱- در مورد ویژگی‌های کارآفرینان مطالعات زیادی توسط دانشمندان انجام شده، از جمله این تحقیقات مطالعات لنتون^۱ (۲۰۰۰) است. فرض اصلی تحقیق ایشان اینست که کارآفرین بودن اتفاقی نیست و ویژگی‌های شخصیتی در کارآفرینی مؤثر است. وی دو متغیر انگیزه توفیق طلبی و تاکید بر کنترل را مورد آزمون قرار داد. به عقیده وی ریسک پذیری، نوآوری، دانش در زمینه کاری و بازاریابی^۲، توانایی شکار فرصتها و نگرش مثبت نسبت به کسب و کار مشخصات یک کارآفرین است. (جهانگیری و کلانتری ثقفی، ۱۳۸۷: ۹۲).

۲- در تحقیقی که توسط فرانک کارنی^۳ در سال ۱۹۸۷ در ارتباط با ویژگی شخصیتی کارآفرینان^۴ به این نتیجه رسید که کارآفرینان خوش بین، ریسک‌پذیر، پر انگیزه هستند.

۳- کورنوال و پیرلمان^۴ در تحقیقی که در سال ۱۹۹۰ تحت عنوان "رابطه بین میزان کارآفرینی سازمانی و سیستم کارآفرینی سازمانی و سیستم کارآفرینانه پرداخت پاداش" انجام دادند به این نتیجه رسیدند که: رابطه معنی داری بین

1. Linton
2. Frank carney
3. Corneval&pearlman
4. Tomas bigli&David boyd

میزان کارآفرینی سازمان و سیستم کارآفرینی پرداخت پاداش وجود دارد (ضریب همبستگی ۰/۴۴) از طرف دیگر سیستم حقوق و دستمزد و سازمانهای دولتی کاملاً غیر کارآفرینانه است (احمد پورداریانی، ۱۳۷۷: ۵۹).

۴- توماس بگلی و دیوید بوید (۱۹۷۹) با انجام تحقیقات در زمینه " تمایز کارآفرینان و افرادی که واحدهای کوچک را اداره می‌کنند به چند ویژگی از کارآفرینان دست یافته اند که عبارتند از: نیاز به توفیق (موفقیت)، کانون کنترل، عقل مخاطره، تحمل ابهام و دارای رفتار نوع A هستند. (رفتار نوع A تمایل به انجام کار بیشتر در زمان کمتر) (حاتمی، ۱۳۹۰: ۳۹).

چارچوب نظری پژوهش حاضر بر اساس آراء مک کلند (۱۹۶۱)، هاینر (۱۹۹۰)، جنینگر، کاکس و کوپر (۱۹۹۴)، اندرسون (۱۹۷۷) و رویکرد جمعیت‌شناختی (ویژگی‌های سطح تحصیلات، سن، جنسیت، وضعیت تأهل) طراحی شده است. نظریات مطرح در جهان فهرستهای متعددی از انواع ویژگیهای شخصیتی ارائه نموده اند که در اینجا مهمترین آنها مورد اشاره قرار می‌گیرند:

نیاز به توفیق یا توفیق‌طلبی: " نیاز به توفیق " عبارت است از تمایل به انجام کار در استانداردهای عالی جهت موفقیت در موقعیت‌های رقابتی. مک کله لند (۱۹۶۱) با تحقیقات خود چنین نتیجه‌گیری نمود که نیاز به توفیق در افرادی که فعالیتهای اقتصادی خود را آغاز می‌نمایند، بالاتر می‌باشد. این افراد مایل هستند تا همواره در چالش باشند و در راه رسیدن به اهداف قابل دسترسی و همچنین نسبت به عملکرد خود، به باز خورد مکرر و منظم زمانی نیاز دارند. این افراد ترجیح می‌دهند تا شخصاً مسئولیت حل مشکلات، تعیین اهداف و دستیابی به آنها را از طریق تلاش شخصی خود بعهده گیرند.^۱

به طور خلاصه وی استدلال می‌نماید که افرادی که نیاز به توفیق بسیار زیادی دارند، دارای ویژگیهای ذیل می‌باشند:

(۱) مسئولیت شخصی برای تصمیم‌گیری را ترجیح می‌دهند.

(۲) مخاطره‌پذیری آنها متوسط است.

(۳) به دریافت بازخورد از نتایج تصمیمات خود علاقمند می‌باشند.

نیاز به توفیق در افرادی وجود دارد که در فعالیتهای کارآفرینانه موفق می‌باشند. در واقع این نیاز، افراد را تحریک می‌کند تا کارآفرین شوند و کارآفرینان آینده‌نگری که شرکتهای جدیدی تأسیس کرده باشند را نیز به سوی رشد هدایت می‌نماید. مک کله لند (۱۹۶۱) در تحقیقات خود نتیجه‌گیری می‌نماید که نیاز به توفیق، انگیزه اصلی توسعه اقتصادی در کشورها بوده و در تصمیم‌گیری فرد برای کارآفرین شدن تأثیر به‌سزایی دارد (احمد پورداریانی، ۱۳۸۴: ۸۲).

تمایل به مخاطره‌پذیری: خطر‌پذیری به حالتی گفته می‌شود که فرد برای انجام کاری یا پذیرش مسئولیتی که احتمال شکست در آن وجود دارد، اعلام آمادگی می‌کند. خطر کردن ممکن است به آگاهی فرد از موضوع بستگی نداشته باشد و حتی فرد از نتایج و پیامدهای احتمالی آن نیز بی‌اطلاع باشد. ارنستو اشمیت به عنوان یک فرد کارآفرین در مورد خطر‌پذیری خود می‌گوید: هنگامی که شغلم را به عنوان عضو گروه بستون رها کردم، برای چهار ماه هیچ درآمدی نداشتم. برای راه اندازی کسب و کار خود باید پول قرض می‌کردم و نیز خانه ام را می‌فروختم. من آماده بودم که خود را به پرتگاه برسانم. برنز^۱ (۲۰۰۱). در کارآفرینی، همه متفق القول هستند که بحث برسر نوعی رفتار است که شامل ۱. ارائه راه کار، ۲. سازماندهی یا تغییر دادن سازوکارهای اقتصادی برای تبدیل شرایط و منابع به دست مایه‌های عملی و ۳. پذیرش ریسک شکست می‌شود (کوارتکو و هاجتس، ۱۳۸۳: ۵۲).

از ویژگی‌های بارز کارآفرینان ریسک‌پذیری است. خطری که ممکن است مالی، روانی و حتی اجتماعی باشد. هاینر^۱ (۱۹۹۰) نشان داد که کارآفرینان موفق بیشتر از مدیران از مخاطره استقبال می‌کنند "مدیران معمولاً خانه‌ای می‌سازند و سعی در نگهداری آن دارند در حالی که کارآفرینان همواره به دنبال ساختن خانه‌ای جدید هستند و اهل ریسک می‌باشند" (شاه حسینی، ۱۳۸۳: ۱۸).

نیاز به استقلال: در واقع، نیاز به استقلال، عاملی است که سبب می‌شود تا کارآفرینان به اهداف و رویاهای خود دست یابند. احساس خشم آنها از نظام خشک دیوان‌سالاری همراه با تعهد خالصانه در قبال ایجاد تغییر، به شخصیت استقلال طلب آنها که می‌خواهند همه چیز را به شیوه خود انجام دهند، اضافه می‌شود. البته داشتن استقلال، یک زندگی راحت را تضمین نمی‌نماید. بیشتر کارآفرینان ساعات زیادی را در روز کار می‌کنند اما رضایت آنها از آنجا حاصل می‌شود که علی‌رغم محدودیت‌های اقتصادی و محیطی، خود تصمیم می‌گیرند، کارها را به شیوه خود انجام دهند، طبق برنامه خود عمل می‌نمایند و سودی که خود ایجاد نموده‌اند را برداشت می‌کنند (جنینگر، کاکس و کوپر، ۱۹۹۴: ۱۱۸). آرجریس درالگوی رشد خود، استقلال و ناوابستگی را از ویژگی‌های شخصیت‌های رشد یافته و بالغ می‌داند. می‌توان گفت بسیاری از ویژگی‌های شخصیتی که در نوشته‌ها و پژوهش‌های گوناگون مطرح شده‌اند به نوعی به یکدیگر در ارتباط‌اند و یکدیگر را تولید یا تشدید می‌کنند. برای مثال با توجه به تحقیقات مک کله‌لند (۱۹۶۱) افرادی که توفیق طلبی زیادی دارند، کسانی هستند که نیاز زیادی به حل مسائل، تعیین اهداف با تلاش‌های خود (استقلال طلبی) دارند. رابطه مشابهی نیز بین مرکز کنترل درونی و استقلال وجود دارد (یدالهی، ۱۳۸۸: ۸۹).

کانون کنترل: بعضی افراد بر این باورند که حاکم بر سرنوشت خود هستند. عده‌ای هم خود را بازیچه دست سرنوشت می‌دانند دسته اول را درونگرا می‌نامند. به عبارتی دارای مرکز کنترل درونی هستند. افراد با این خصوصیت اگر نتیجه کار راضی‌کننده نباشد خود را مسئول نتایج می‌دانند (رایبیز، ۱۳۸۵: ۱۴۳).

به عبارت دیگر کارآفرینان موفق، به خود ایمان دارند و موفقیت یا شکست را به اقبال یا سرنوشت نسبت نمی‌دهند. اندرسون ۱ در سال ۱۹۷۷ تحقیق بین دو گروه انجام داد که کارآفرینان هر دو گروه رادر شرایط پر فشار مورد مطالعه قرار دادند. آنهایی که عملکرد بهتری داشتند، دارای گرایش بیشتری نسبت به مرکز کنترل درونی بودند و برعکس آنهایی که عملکرد ضعیف‌تری داشتند گرایش به مرکز کنترل بیرونی پیدا نموده بودند.

کنترل درونی بدین معنی است که شخص رویداد خاصی را ناشی از رفتار یا ویژگی‌های نسبتاً پایدار خود می‌داند (اتیکنسون و همکاران، ۱۳۶۹). به عبارت دیگر کانون کنترل درونی به این معناست که تقویت و تنبیه‌های شخصی حامل تلاش و رای کنترل او است (لیبرت و اسپیلبرگر، ۱۳۷۵).

کارآفرینان موفق، به خود ایمان دارند و موفقیت یا شکست را به سرنوشت، اقبال و یا نیروهای مشابه نسبت نمی‌دهند. به عقیده آنها شکست‌ها و پیشرفت‌ها تحت کنترل و نفوذ آنها بوده و خود را در نتایج عملکردهایش مؤثر می‌دانند (هورنادی و آبود، ۱۹۷۱).

ویژگی‌های جمعیت شناختی: از اوایل دهه ۱۹۶۰ نیز جامعه‌شناسان به دسته دیگری از متغیرهای جمعیت‌شناسی پرداختند که از آنها با رویکرد رفتاری یاد می‌شود. در این رویکرد، ضمن توجه به فعالیت‌های یک کارآفرین، دلایل و چگونگی تشکیل یک فعالیت کارآفرینانه نیز مورد بررسی قرار گرفت. این دیدگاه علاوه بر ویژگی‌های شخصیتی که در رویکرد ویژگی‌های

1. Brenz
2. Hyner
3. Anderson

شخصیتی مورد تأکید بود، به عوامل محیطی و ویژگی های رفتاری فرد شامل تجارب، سوابق شخصی و فردی وی نظیر، سن، خانواده، دوره کودکی، تحصیلات، عوامل تجربی مانند پذیرش الگوی نقش، نارضایتی شغلی، اخراج از کار توجه شده است.

سطح تحصیلات: زمینه های تحصیلی کارآفرینان مانند سن آغاز به فعالیتشان متفاوت است. بعضی از آنها ترک تحصیل کنندگان دبیرستانی هستند که یا مجبور شده اند مدرسه را بخاطر کمک مالی به خانواده ترک کنند. با این وجود به طور کلی کارآفرینان تحصیلات دانشگاهی داشته و تعداد زیادی از آنان دارای مدارج بالای علمی هستند (کردانثیح و همکاران، ۱۳۸۶: ۳). یکی از موضوعات مورد توجه محققین این بود که آیا افراد، کارآفرین به دنیای آیند با اینکه از طریق تحصیل، کارآفرین می شود. این نکته، اهمیت تحصیلات را هویدا می سازد.

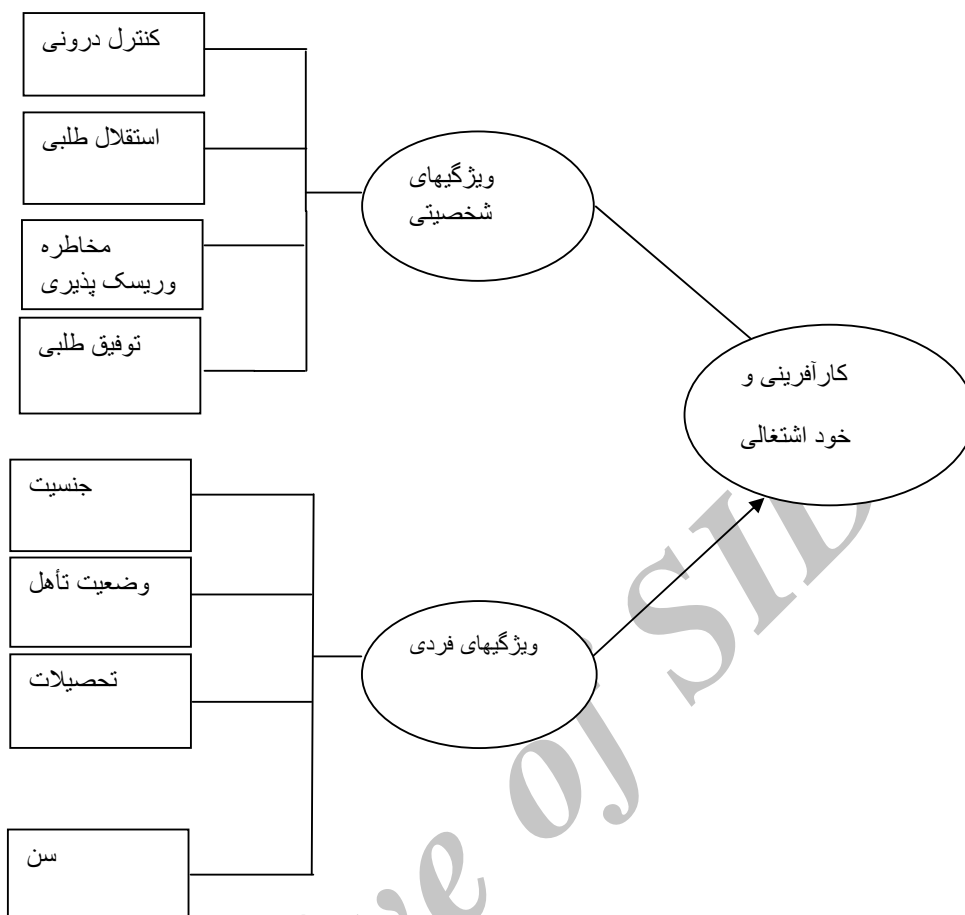
سن: به طور کلی برای کارآفرین شدن داشتن سن مشخصی معیار نیست. اما نکته ای که وجود دارد این است که هرچه سن افراد بالاتر می رود از خطرپذیری بیزار می شوند و نمی خواهند بر روی فعالیتهای اقتصادی که ممکن است شکست بخورند خطرپذیری کنند. تحقیقات نشان می دهد که اکثر کارآفرینان کسب و کار خود را در سنین بین ۲۵ تا ۴۵ سالگی آغاز می کنند و هرچه کارآفرین جوانتر باشد امکان موفقیت او بیشتر است. در مطالعات انجام شده توسط "فرای" ۸۸ درصد کارآفرینان بین سن ۲۰ تا ۵۰ سالگی فعالیت خود را آغاز نموده بودند که ۶۵ درصد از آنان در بین سنین ۲۰ تا ۴۰ سالگی قرار داشت. با توجه به این تحقیقات می توان گفت که شاید بهترین زمان برای کارآفرینی، اواخر ۲۰ سالگی تا اوایل چهل سالگی باشد. چرا که در این زمان تعادل بین تجربیات لازم و اولیه از یک سو و مسئولیتهای خانوادگی از سوی دیگر ایجاد می شود. البته استثنائاتی نیز وجود دارد. برخی در سنین جوانی و برخی در سنین بالای ۵۰ تا ۶۰ سال کار خود را شروع می نمایند و موفق نیز می گردند (فرای، ۱۹۹۳: ۶۸).

جنسیت: یکی از مسائلی که نتیجه مطالعات متعدد در کشورهای مختلف است پایین بودن نرخ کارآفرینی زنان در مقایسه با مردان است (GEM ۲۰۰۳). بنابراین یک مسئله امکان طرح و بررسی دارد و آن این سؤال است که چرا نرخ کارآفرینی بین زنان کمتر است؟ این سؤال از اینرو اهمیت دارد که نزدیک به نیمی از جمعیت کشورها را زنان تشکیل میدهند و در عین حال بواسطه تحولات گوناگون سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و فنی، زنان آمادگی بیشتری برای مشارکت در فعالیتهای اجتماعی پیدا کرده اند. بنابراین هرگونه افزایش در نرخ کارآفرینی زنان میتواند در نهایت به شتابگیری توسعه کارآفرینی منجر گردد. اما چرا زنان کمتر از مردان به شروع فعالیت های کارآفرینانه اقدام میکنند؟ علم کارآفرینی اساساً به دنبال ارائه پاسخی به دو دسته سؤالات کلیدی است:

- چرا تنها برخی افراد قادر به تشخیص فرصتهای کسب سود میباشند؟
- چرا فقط معدودی از آنها قادر به بهره برداری از فرصتها میباشند؟

متأسفانه نظریه ای جهانشمول که مورد تایید همه محققین باشد برای سؤالات مذکور تدوین نشده و لذا استفاده از چارچوب هایی پیشنهاد شده است که با استفاده از آنها بتوان مجموعه پراکنده و گاه متناقض از داده ها و اطلاعات پژوهشی را سازماندهی نموده و نظمی بین آنها ایجاد نمود.

مدل نظری تحقیق: این مدل با توجه به نظریات مطرح شده در چارچوب نظری، ارتباط ویژگی های شخصیتی و ویژگیهای جمعیتی را با کارآفرینی به نمایش می گذارد.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه‌های اصلی

به نظر می‌رسد ویژگیهای شخصیتی دانشجویان شاهد و ایثارگر در خوداشتغالی و کارآفرینی تأثیر دارد.
 به نظر می‌رسد ویژگیهای جمعیت‌شناختی (جنسیت، سن، تأهل، مدرک تحصیلی) دانشجویان شاهد و ایثارگر در طرح‌های خود اشتغالی و کارآفرینی دانشجویان شاهد و ایثارگر تأثیر دارد.

فرضیه‌های فرعی

به نظر می‌رسد کنترل درونی دانشجویان شاهد و ایثارگر در خوداشتغالی و کارآفرینی تأثیر دارد.
 به نظر می‌رسد استقلال طلبی دانشجویان شاهد و ایثارگر در خوداشتغالی و کارآفرینی تأثیر دارد.
 به نظر می‌رسد مخاطره و ریسک‌پذیری دانشجویان شاهد و ایثارگر در خوداشتغالی و کارآفرینی تأثیر دارد.
 به نظر می‌رسد توفیق‌طلبی دانشجویان شاهد و ایثارگر در خوداشتغالی و کارآفرینی تأثیر دارد.
 به نظر می‌رسد جنسیت دانشجویان شاهد و ایثارگر در خوداشتغالی و کارآفرینی تأثیر دارد.
 به نظر می‌رسد وضعیت تأهل دانشجویان شاهد و ایثارگر در خوداشتغالی و کارآفرینی تأثیر دارد.
 به نظر می‌رسد تحصیلات دانشجویان شاهد و ایثارگر در خوداشتغالی و کارآفرینی تأثیر دارد.

به نظر می رسد سن دانشجویان شاهد واینارگر درخوداشتغالی وکارآفرینی تأثیر دارد.

متغیرهای تحقیق

متغیرهای مستقل این تحقیق عبارتند از ویژگیهای شخصیتی (کنترل درونی، استقلال طلبی، مخاطره وریسک پذیری، توفیق طلبی) و ویژگیهای جمعیت شناختی (جنسیت، وضعیت تأهل، میزان تحصیلات، سن) که تأثیر این متغیرها بر متغیر وابسته سنجیده می شود. متغیر وابسته که خوداشتغالی و کارآفرینی است.

۲. روش تحقیق

بدر نظر گرفتن هدف پژوهش حاضر، که شناسایی عوامل مؤثر در توسعه و اثر بخشی طرحهای خوداشتغالی و کارآفرینی دانشجویان شاهد واینارگر همراه با ارائه الگوهای موفق کارآفرینی گروههای اینارگری می باشد روش تحقیق توصیفی و از نوع پیمایشی انتخاب شده است.

جامعه آماری: جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کارآفرینان و خود اشتغالیهای اینارگر و شاهد شهر تهران که دارای تحصیلات دانشگاهی می باشند است. از ۱۳۰ نفر کارآفرینان و خوداشتغالیهای اینارگر و شاهد شهر تهران، ۱۰۰ نفر به طور تصادفی انتخاب شدند. حجم نمونه براساس فرمول کوکران ۹۷ نفر برآورد شد که به منظور جلوگیری از افت قدرت تعمیم دهی این تعداد به ۱۰۰ نفر افزایش داده شد.

$$n = \frac{N t^2 P q}{N d^2 + t^2 p q}$$

$$n = \frac{130 \cdot 0.5 \cdot 0.5 \cdot 1/96^2 \cdot 130}{130 \cdot 0.5 + 0.5 \cdot 1/96^2} = 97$$

N=130 حجم نمونه

T=1/96 احتمال صحت گفتار که همان عدد ثابت پیرسون است ۱/۹۶ که به توان دو می رسد.

P=q=0/5 احتمال وجود صفت آماری و q عدم احتمال وجود آن صفت.

d²=0/05 دقت احتمالی مطلوب که به توان دو می رسد.

به منظور جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده شد. پرسشنامه در معنی عام آن عبارت است از مجموعه ای از گویه هایی که نوعی بر پاسخگو عرضه می شود و پاسخگو نسبت به آن پاسخ یا واکنش نشان می دهد (ازکیا، ۱۳۸۲: ۴۳۲). از آنجایی که پرسشنامه از تکنیک رایج در روش پیمایش است بنابراین از این تکنیک در تحقیق حاضر استفاده شد و تعدادی به صورت حضوری به پاسخگویان داده شد و تعدادی پست شد و تعدادی هم ایمیل گردید. سوالات پرسشنامه به صورت طیف پنج گزینه ای خیلی زیاد، زیاد، تا حدودی، کم، خیلی کم، تنظیم شد.

به منظور سنجش پایایی پرسشنامه، پیش آزمون مقدماتی با ۳۰ پرسشنامه انجام گرفت و آلفای کرونباخ محاسبه گردید. اعتبار کلی پرسشنامه برابر با ۰.۸۰ به دست آمد. کنترل درونی ۰.۷۹ و استقلال طلبی ۰.۷۸ مخاطره پذیری ۰.۷۳ توفیق طلبی ۰.۷۰ و به طور کلی ویژگیهای شخصیتی ۰.۷۸ و کارآفرینی ۰.۸۷. به هر حال، با توجه به اینکه در اکثر تحقیقات پیشین و نظریه های کارآفرینی، این مقیاسها به کرات مورد تأکید قرار گرفته است و همچنین اعتبار هر یک از مقیاسهای مزبور به تنهایی به اندازه کافی زیاد است. از این رو مقیاسهای مزبور از پرسشنامه حذف نمی شود.

تکنیک تجزیه و تحلیل داده ها: برای انجام کلیه عملیات آماری و تجزیه و تحلیل داده ها از برنامه نرم افزاری رایانه ای آمار برای علوم اجتماعی SPSS استفاده می شود، که شامل جداول فراوانی و درصدی و میانگینهای حاصله از جمع آوری

داده‌ها می باشد. برای استخراج نتایج ابتدا داده ها کدبندی شد و سپس از ورود اطلاعات کدبندی شده با استفاده از بسته نرم افزاری SPSS داده‌ها از پرسشنامه استخراج و سپس تجزیه تحلیل شد. نحوه پردازش داده‌ها: فرآیند تجزیه و تحلیل قابل دسته بندی به دو مرحله است. مرحله اول: توصیفی از سیمای پاسخگویان که با استفاده از جدول فراوانی صورت می‌گیرد. مرحله دوم: همبستگی های ساده میان متغیرها که بر اساس سطوح سنجش به کمک، اسپیرمن و پیرسون صورت می‌گیرد.

۳. یافته‌ها

یافته‌های توصیفی: اطلاعات مندرج در پرسشنامه نشان می‌دهد که ۷۷٪ پاسخ دهندگان مرد و ۲۳٪ را زنان تشکیل می‌دهند. همانطور که مشخص است اکثر پاسخگویان مورد مطالعه مردان می باشند. و همچنین تعداد افراد بر اساس تأهل ۳۳٪ پاسخ دهندگان مجرد هستند و ۶۷٪ را متأهل تشکیل می‌دهند.

بر اساس سطح تحصیلات نیز می توان نتیجه گرفت ۱۹٪ پاسخ دهندگان فوق دیپلم هستند و ۳۱٪ لیسانس هستند و ۴۰٪ فوق لیسانس و ۱۰٪ را دکترا تشکیل می‌دهند و بیشتر پاسخ دهندگان دارای مدرک فوق لیسانس می باشند.

اطلاعات مندرج در پرسشنامه های پر شده نشان می‌دهد ۵٪ پاسخ دهندگان ۲۰-۱۶ سال و ۲۴٪ را ۳۰-۲۱ هستند و ۴۸٪ را ۴۰-۳۱ و ۱۹٪ را ۵۰-۴۱ سال و ۴٪ و ۵۰٪ به بالا تشکیل می‌دهند. همانطور که مشاهده می شود اکثریت پاسخگویان مورد مطالعه را افراد ۳۰-۳۱ سال و کمترین تعداد را افراد ۲۰-۱۶ سال تشکیل می دهند که نشان دهنده این است اکثریت پاسخگویان میان سال هستند.

نتایج توصیفی مربوط به سؤالات ویژگی شخصیتی (کنترل درونی) نشان می‌دهد که بیشترین درصدها در سطح خیلی زیاد مربوط به سوال ۴- موفق شدن حاصل زحمت کشیدن است نه شانس؟ با ۷۰٪ و کمترین درصد پاسخها در سطح خیلی زیاد مربوط به سوال ۱۰- حتی اگر همه به شما بگویند: «این کار نشدنی نیست» خودتان باید نشدنش را تجربه کنید؟ با ۴۹٪ بوده است. در سطح کم و خیلی کم سؤالات کنترل درونی ۳٪ تا ۱٪ بوده است و میانگین نمره پاسخها بین ۴/۲۴ تا ۴/۵۸ در نوسان است.

نتایج توصیفی مربوط به سؤالات ویژگی شخصیتی (استقلال طلبی) نشان می‌دهد که بیشترین درصدها در سطح خیلی زیاد مربوط به سوال ۱۳- دوست دارم از لحاظ مالی مستقل باشم؟ با ۷۵٪ و کمترین درصد پاسخها در سطح خیلی زیاد مربوط به سوال ۱۱- برای من مهم است که در کارهای علمی از ایده‌های شخصی خود استفاده کنم؟ با ۴۸٪ بوده است. و پایین ترین سطح پاسخ در سطح کم و خیلی کم سؤالات استقلال طلبی ۵٪ تا ۱٪ بوده است و میانگین نمره پاسخها بین ۴/۰۴ تا ۴/۶۸ در نوسان است.

نتایج توصیفی مربوط به سؤالات ویژگی شخصیتی (ریسک پذیری) نشان می‌دهد که بیشترین درصدها در سطح خیلی زیاد مربوط به سوال ۲۲- برای کسب وضعیت بهتر حاضرم ریسک کنم حتی اگر از وضع فعلی خود راضی باشم؟ با ۵۹٪ و کمترین درصد پاسخها در سطح خیلی زیاد مربوط به سوال ۲۱- می‌توانید ریسک کنید و پولتان را در کاری سرمایه گذاری کنید که نمی دانید نتیجه اش چه خواهد شد؟ با ۴۹٪ بوده است. و پایین ترین سطح پاسخ در سطح کم و خیلی کم سؤالات ریسک پذیری ۱۰٪ تا ۱٪ بوده است و میانگین نمره پاسخها بین ۴/۰۵ تا ۴/۳۸ در نوسان است.

نتایج توصیفی مربوط به سؤالات ویژگی شخصیتی (توفیق طلبی) نشان می‌دهد که بیشترین درصدها در سطح خیلی زیاد مربوط به سوال ۳۴ با تلاش کافی می‌توانیم موفق باشیم؟ با ۶۶٪ و کمترین درصد پاسخها در سطح خیلی زیاد مربوط به سوال ۳۷ من به انجام کارها و فعالیتهایی که در نظر دیگران دشوار است و از انجام آنها دوری می‌کنم رغبت نشان

می‌دهم؟ ۵۵٪ بوده است. و پایین ترین سطح پاسخ در سطح کم و خیلی کم سؤالات توفیق طلبی ۲٪ تا ۱٪ بوده است و میانگین نمره پاسخ‌ها بین ۲۹/۴ تا ۴۴/۵۴ در نوسان است.

نتایج توصیفی مربوط به سؤالات کارآفرینی نشان می‌دهد از مجموع ۱۰۰ نفر پاسخگویان مورد بررسی، نسبت به ۱۵ سوال مؤلفه کارآفرینی، بیشترین درصد (۶۶٪) مربوط به گزینه خیلی زیاد سوال: ۴۲- آیا افرادی که با آنها سرو کار دارید به شما احترام می‌گذارند و اعتمادی می‌کنند؟ و کمترین درصد (۲٪) مربوط به گزینه خیلی زیاد سوال: ۴۴- آیا با حقوق و مزایای بخور و نمیر حاضرید ساعات طولانی کار کنید؟ و تنها سؤالی که در میان ۵۳ سؤال بیشترین درصد (۶۰٪) را در گزینه خیلی کم بخود اختصاص داده که نشان دهنده این است که افراد کارآفرین به هیچ وجه با حقوق و مزایایی که بیشتر اقدار به آن راضی به انجام آن کار می‌شوند با این مورد موافق نیستند و این یکی از خصوصیات بارز کارآفرینان است و دیگر سؤالی که با پاسخ تقریباً متفاوت بین ۵۳ سؤال داشت سؤال ۵۲- آیا از پشتوانه مالی کافی برای نخستین سال فعالیت خود بهره مندید؟ که گزینه خیلی زیاد ۱۷٪ و گزینه زیاد ۱۴٪ و گزینه تا حدودی ۳۰٪ و گزینه کم ۳۰٪ و خیلی کم ۹٪ که نشان می‌دهد اکثر کارآفرینان از پشتوانه مالی کافی برخوردار نیستند و میانگین نمره پاسخ‌ها بین ۵۸/۴ تا ۵۱/۱ در نوسان است. آزمون فرضیات: در این قسمت آزمون فرضیات مورد توجه قرار می‌گیرد.

با توجه به اینکه دو متغیر مستقل سن و تأهل در مقیاس اسمی^۱ بوده و دو متغیر مستقل تحصیلات و سن در سطح ترتیبی^۲ بوده و متغیر مستقل کارآفرینی در سطح فاصله ای^۳ بوده با آزمون آماری اسپیرمن مورد بررسی قرار گرفت. و چهار متغیر ویژگیهای شخصیتی (کنترل درونی، استقلال طلبی، مخاطره و ریسک پذیری، توفیق طلبی) که با Computs سؤالات مربوطه به سطح فاصله ای رسید که با آزمون آماری پیرسون مورد بررسی قرار گرفت و نتایج بدین شرح می‌باشد.

نتایج آزمون فرضیه اول: به نظر می‌رسد بین جنسیت دانشجویان شاهد و ایثارگر و خوداشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون همبستگی اسپیرمن بین جنسیت و خوداشتغالی و کارآفرینی نشان می‌دهد ضریب همبستگی این دو متغیر (spearman's rho = ۰.۰۲، sig = ۰.۳۱۲). می‌توان گفت که با اطمینان ۹۹٪ و سطح خطای کوچک تر از ۱٪ بین کنترل درونی و خود اشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد که فرض H0 رد و فرض تحقیق H1 تأیید می‌گردد (رابطه معنادار است). همبستگی بین این دامنه، هرچند که از نظر آماری ممکن است معنی‌دار باشد، تنها رابطه نسبتاً ضعیفی را بین متغیرها نشان می‌دهد. در این تحقیق اکثر افراد را مردان تشکیل می‌دهند نشان دهنده این است که زمینه کارآفرینی برای مردان بیشتر است و خانم‌ها در عرصه کارآفرینی حضور کمتری دارند که این نشان دهنده شرایط فرهنگی و اجتماعی حاکم بر جامعه و خانواده است.

نتایج آزمون فرضیه دوم: به نظر می‌رسد بین تأهل دانشجویان شاهد و ایثارگر و خوداشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون همبستگی اسپیرمن بین تأهل و خوداشتغالی و کارآفرینی نشان می‌دهد ضریب همبستگی این دو متغیر (spearman's rho = ۰.۱۴۷، sig = ۰.۱۴۴). که فرض H0 تأیید و فرض تحقیق H1 رد می‌شود. (رابطه معنادار نیست) بدین معنا که بین تأهل و کارآفرینی رابطه معناداری وجود ندارد. در این تحقیق نشان می‌دهد متأهل یا مجرد بودن دانشجویان کارآفرین شاهد و ایثارگر رابطه ای با کارآفرین بودن آنها ندارد و نتایج برخلاف تحقیق فرای (1993) انجام شده که ارتباطی با متأهل بودن و کارآفرینی پیدا کرد زیرا متأهل بودن باعث می‌شود فرد مسئولیتی را بپذیرد و این احساس مسئولیت او را به سوی کار بیشتر سوق می‌دهد.

1. nominal
2. ordinal
3. scale

نتایج آزمون فرضیه سوم: به نظر می‌رسد بین تحصیلات دانشجویان شاهد و ایثارگر و خوداشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون همبستگی اسپیرمن بین تحصیلات و خوداشتغالی و کارآفرینی نشان می‌دهد ضریب همبستگی این دو متغیر (۰/۰۰ -/sig ۰/۴۶۴ pearson correlation) می‌توان گفت که با اطمینان ۹۵٪ و سطح خطای کوچک ترا ۵/۵٪ بین کنترل درونی و خود اشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد که فرض H0 رد و فرض تحقیق H1 تأیید می‌گردد (رابطه معنادار است) و تقریباً همسواست با تحقیقات کردانثیج و همکاران (۱۳۸۶) که معتقدند به طور کلی کارآفرینان تحصیلات دانشگاهی داشته و تعداد زیادی از آنان دارای مدارج بالای علمی هستند و اسپر (۱۹۸۲) معتقد است کارآفرینانی که هم تجربه دارند و هم آموزش دیده‌اند، پرسودترین فعالیت‌ها را هدایت مینمایند. همسوم می‌باشد اما نظریاتی نیز برخلاف اثبات فرضیه این تحقیق است توسط هورنادی "و تا یکن (۱۹۷۹) دریافتند که بسیاری از کارآفرینان موفق احساس می‌کنند که قبل از نسل جوان کنونی، تحصیلات اهمیت کمتری برای کارآفرینان داشته است. بروکهاس "و" نورد (۱۹۷۹) هنگام مقایسه سطوح تحصیلات کارآفرینان و مدیران دریافتند که سطح آموزش کارآفرینان پائین تر از مدیران است. و با نظر شاه حسینی توجه به رشد بالای فن آوری اطلاعات و رقابت شدید، آموزش از جایگاه خاصی برخوردار شده است. کارآفرینان نیاز به تحصیلات در زمینه های مالی، برنامه ریزی، راهبردی، بازار یابی (به ویژه توزیع) و مدیریت دارند. توانایی برقراری ارتباط با مردم و اطلاع رسانی گفتاری و نوشتاری در بسیاری از فعالیت های کارآفرینی اهمیت دارد و این فرضیه را تأیید می‌کند.

نتایج آزمون فرضیه چهارم: به نظر می‌رسد بین سن دانشجویان شاهد و ایثارگر و خوداشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون همبستگی اسپیرمن بین سن و خوداشتغالی و کارآفرینی نشان می‌دهد ضریب همبستگی این دو متغیر (۰/۱۵۲ -/sig ۰/۱۳۱ spearman's rho) که فرض H0 تأیید و فرض تحقیق H1 رد بدین معنا که بین سن و کارآفرینی رابطه معناداری وجود ندارد. نتایج تحقیقات فرای (۱۹۹۳) نشان داد در مطالعات انجام شده توسط "فرای" ۸۸ درصد کارآفرینان بین سن ۲۰ تا ۵۰ سالگی فعالیت خود را آغاز نموده بودند که ۶۵ درصد از آنان در بین سنین ۲۰ تا ۴۰ سالگی قرار داشت و همچنین سوسبائر (۱۹۷۲) در تحقیقاتش به این نتیجه رسید برای افرادی که کمتر از ۲۵ سال دارند، مسأله تحصیلات و خدمت و وظیفه، از جمله عواملی هستند که از تعداد کارآفرینان می‌کاهند و پس از ۶۰ سال نیز به علت کاهش انرژی و سایر محدودیتهای فیزیکی از تعداد کارآفرینان کاسته می‌شود. به طور کلی براساس فرضیه این تحقیق که اثبات نشد نمی‌توان بین سن و کارآفرینی رابطه ای وجود داشته باشد.

نتایج آزمون فرضیه پنجم: به نظر می‌رسد بین کنترل درونی دانشجویان شاهد و ایثارگر و خوداشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون بین کنترل درونی و خوداشتغالی و کارآفرینی نشان می‌دهد ضریب همبستگی این دو متغیر (۰/۰۰ -/sig ۰/۶۷۲ pearson correlation) از جدول ماتریس همبستگی می‌توان گفت که با اطمینان ۹۹٪ و سطح خطای کوچک ترا ۱٪ بین کنترل درونی و خود اشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد که فرض H0 رد و فرض تحقیق H1 تأیید می‌گردد (رابطه معنادار است). با استفاده از همبستگی های این دامنه، می‌توان پیش بینی های گروهی انجام داد که به اندازه کافی دقیق باشند و با ضریب ۶۷ درصد می‌توان پیش بینی کرد رابطه بسیار قوی بین کنترل درونی و کارآفرینی وجود دارد و با نظریاتی که در چهارچوب نظری آورده شده کاملاً همسو می‌باشد به عنوان مثال هورنادی و آبود (۱۹۷۱) کارآفرینان موفق، به خود ایمان دارند و موفقیت یا شکست را به سرنوشت، اقبال و یا نیروهای مشابه نسبت نمی‌دهند. به عقیده آنها شکستها و پیشرفتها تحت کنترل و نفوذ آنها بوده و خود را در نتایج عملکردهایش مؤثر می‌دانند و یا جاثوبل و فریس (۱۹۹۹) رابطه مثبت و بسیار مهمی را بین جایگاه کنترل درونی و موفقیت کسب و کار کارآفرینانه، تشخیص داده است. پژوهشهای آنها نشان داد کارآفرینان دارای منبع کنترل درونی هستند و در این تحقیق نیز اثبات شد.

نتایج آزمون فرضیه ششم: به نظر می رسد بین استقلال طلبی دانشجویان شاهد و اینارگر و خوداشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون بین استقلال طلبی و خوداشتغالی و کارآفرینی نشان می دهد ضریب همبستگی این دو متغیر ($\text{pearson correlation } = 0.640, \text{sig} = 0.00$). از جدول ماتریس همبستگی، می توان گفت که با اطمینان ۹۹٪ و سطح خطای کوچک تر از ۱٪ بین استقلال طلبی و خود اشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد که فرض H_0 رد و فرض تحقیق H_1 تأیید می گردد (رابطه معنادار است). با استفاده از همبستگی های این دامنه، می توان پیش بینی های گروهی انجام داد که تا اندازه ای دقیق باشند و با ضریب ۶۴ درصد می توان پیش بینی کرد رابطه قوی بین استقلال طلبی وجود دارد و بانظریاتی که در چهارچوب نظری آورده شده کاملاً همسو می باشد به عنوان مثال جنینگر، کاکس و کوپر (۱۹۹۴) معتقدند در واقع، نیاز به استقلال، عاملی است که سبب می شود تا کارآفرینان به اهداف و رویاهای خود دست یابند. علی رغم محدودیت های اقتصادی و محیطی، خود تصمیم می گیرند، کارها را به شیوه خود انجام دهند، طبق برنامه خود عمل می نمایند و سودی که خود ایجاد نموده اند را برداشت می کنند.

نتایج آزمون فرضیه هفتم: به نظر می رسد بین ریسک پذیری دانشجویان شاهد و اینارگر و خوداشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون بین ریسک پذیری و خوداشتغالی و کارآفرینی نشان می دهد ضریب همبستگی این دو متغیر ($\text{pearson correlation } = 0.754, \text{sig} = 0.00$). از جدول ماتریس همبستگی، می توان گفت که با اطمینان ۹۹٪ و سطح خطای کوچک تر از ۱٪ بین ریسک پذیری و خود اشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد که فرض H_0 رد و فرض تحقیق H_1 تأیید می گردد. با استفاده از همبستگی های این دامنه، می توان پیش بینی های گروهی انجام داد که به اندازه کافی دقیق باشند و با ضریب ۷۵ درصد می توان پیش بینی کرد رابطه بسیار قوی بین ریسک پذیری و کارآفرینی وجود دارد و در بین دیگر متغیرها دارای همبستگی بسیار بالایی است و بانظریاتی که در چهارچوب نظری آورده شده کاملاً همسو می باشد. به عنوان مثال تیمونز، اسمولن و دینجی (۱۹۸۵) نشان می دهند که کارآفرینان موفق، خطر حساب شده را می پذیرند و با توجه به نتایج بدست آمده نشان می دهد که ویژگی ریسک پذیری در میان دانشجویان کارآفرین شاهد و اینارگر بسیار بالاست.

نتایج آزمون فرضیه هشتم: به نظر می رسد بین توفیق طلبی دانشجویان شاهد و اینارگر و خوداشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون بین توفیق طلبی و خوداشتغالی و کارآفرینی نشان می دهد ضریب همبستگی این دو متغیر ($\text{pearson correlation } = 0.434, \text{sig} = 0.00$). از جدول ماتریس همبستگی، می توان گفت که با اطمینان ۹۹٪ و سطح خطای کوچک تر از ۱٪ بین توفیق طلبی و خود اشتغالی و کارآفرینی رابطه وجود دارد که فرض H_0 رد و فرض تحقیق H_1 تأیید می گردد (رابطه معنادار است). با استفاده از همبستگی های این دامنه، پیش بینی های ساده گروهی امکان پذیر است که با ضریب ۴۳ درصد می توان پیش بینی کرد رابطه نسبتاً خوبی بین توفیق طلبی و کارآفرینی وجود دارد و در مقایسه با سه فرضیه قبل دارای رابطه ضعیف تری است و بانظریاتی که در چهارچوب نظری آورده شده کاملاً همسو می باشد. به عنوان مثال مک کله لند (۱۹۶۱) معتقد است که نیاز به توفیق در افرادی که فعالیتهای اقتصادی خود را آغاز می نمایند، بالاتر می باشد و یا کوپر و کیمنو (۱۹۹۲) رابطه مثبتی را بین نیاز به موفقیت و موفقیت کسب و کارهای کوچک اثبات کردند و در این تحقیق نیز ثابت شد دانشجویان شاهد و اینارگر کارآفرین دارای ویژگی کارآفرینی میباشند.

بر اساس تجزیه و تحلیل رگرسیونی به روش مرحله ای (step wise) می توان کارآفرینی را به صورت خطی از متغیرهای کنترل درونی، استقلال طلبی، مخاطره و ریسک پذیری، توفیق طلبی رابه لحاظ میزان اهمیت متغیرها در مدل بیان نمود. اثر خطی ۴ متغیر کنترل درونی، استقلال طلبی، مخاطره و ریسک پذیری، توفیق طلبی، در این مدل بررسی گردید و ۲ متغیر معنی دار در این مدل انتخاب شدند که عبارتند از: "کنترل درونی" و "ریسک پذیری" و متغیر پاسخ در این مدل رگرسیونی

کارآفرینی (Y) می باشد. لازم به ذکر است با توجه به سطح سنجش متغیر پاسخ (فاصله ای) دو متغیر جنس و تأهل (با سطح سنجش اسمی) سن و سطح تحصیلات (با سطح سنجش رتبه ای) در تحلیل رگرسیونی چند متغیره وارد نمی شوند. شاخص R^2 تصحیح شده (Adjusted R Square) به عنوان معیاری برای نیکویی برازش مدل خطی به داده ها برابر $0/637$ است که حاکی از برازش مدل خطی به داده های مورد بررسی است.

جدول ۱. ضرایب همبستگی و تعیین درگامهای مختلف

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین تصحیح شده	ضریب تعیین	خطای برآورد
۱	۰/۷۴۵	۰/۵۵۵	۰/۵۵۰	۵/۶۷۵۶۰
۲	۰/۷۹۸	۰/۶۳۷	۰/۶۳۰	۵/۱۴۸۰۶

a. Predictors: (Constant), ریسک پذیری,
 b. Predictors: (Constant), ریسک پذیری, کنترل درونی,
 c. Dependent Variable: کارآفرینی

ستون t در جدول زیر مقدار آماره آزمون معنی داری ضرایب رگرسیونی است. برای متغیرهای مستقل با توجه به مقدار احتمال بدست آمده ($Sigt=0.000$) فرض صفر (ضرایب خطی متغیرها برابر صفر است - H_0)، قویا رد می شود. بنابراین اثر متغیرها کاملا معنی دار است و عدد ثابت هم معنی دار است. فرض نرمال بودن باقیمانده مدل نیز بر اساس نمودار زیر تا حد بسیار زیادی معقول و منطقی بنظر می رسد. مدل بدست آمده عبارت است از:

$$Y = 13/21 + (0/485 * \text{ریسک پذیری} + 0/609 * \text{کنترل درونی}) + \epsilon_i$$

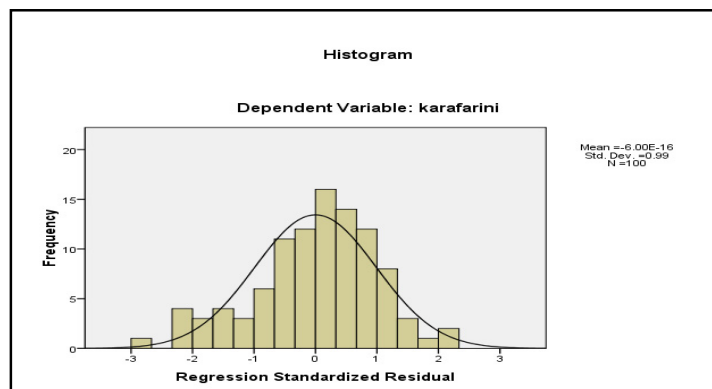
جدول ۲. متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون و ضرایب تأثیر آنها بر کار آفرینی در گام های مختلف

سطح معناداری	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد	
	t مقدار	Bta	خطای استاندارد B متغیرها	ضرایب استاندارد
۱۲/۱۶۵	۰/۰۰۰	۲/۶۵۰	۳۲/۲۳۱	۰/۱ (constant)
ریسک پذیری	۰/۶۷۵	۰/۰۶۱	۰/۷۴۵	۱۱/۰۵۰
۱۳/۲۱۵	۴/۷۰۴	۲/۸۰۹	۰/۰۰۶ (constant)	۰/۰۰۰
ریسک پذیری	۰/۴۸۵	۰/۰۶۹	۰/۵۳۵	۷/۰۶۰
کنترل درونی	۰/۶۰۹	۰/۱۳۰	۰/۳۵۶	۴/۷۰۳

متغیر وابسته: کار آفرینی

که در این مدل فرض $\epsilon_i \sim N(0,1)$ به طور ضمنی پذیرفته شده است.

نمودار ۱. هیستوگرام باقی مانده های استاندارد شده رگرسیون

بر اساس این مدل متغیر "کنترل درونی" بیشترین اثر را بر کارآفرینی دارد. به گونه ای که یک واحد افزایش در کنترل درونی باعث افزایش ۰.۶۰۹ واحدی در کارآفرینی شده است. شاخص دیگری که دارای بیشترین سهم در کارآفرینی دارد، عبارت است از ریسک پذیری. همچنین طبق نتایج حاصل از آماره collinearity شاخص ها با یکدیگر رابطه همخطی ندارند و هر دو در مدل پذیرفته می شوند. ($VIF < 10$)

۴. بحث

الگوهای موفق کارآفرینی گروه های اینارگری شهر تهران:

آقای میثم صالحی فرزند شهید ستار صالحی متولد ۱۳۶۱ در تهران است که شروع تحصیلات عالی را در رشته مهندسی منابع طبیعی شیلات سال ۱۳۷۹ آغاز کرد و در همان زمان فعالیت اقتصادی را نیز راجع به برق و قدرت و تولید قطعات یدکی شروع کرد در حالی که ارتباطی بین رشته تحصیلی و درآمد و فعالیت اقتصادی ایشان وجود نداشت اما به موازت همدیگر انجام می داد. سال ۱۳۸۴ در کارشناسی فارغ التحصیل گردید و در سال ۱۳۸۷ نیز در مقطع کارشناسی ارشد مهندسی منابع طبیعی (گرایش شیلات) فارغ التحصیل شد. و در سال ۱۳۹۱ نیز دانشجوی دکتری رشته تکثیر و پرورش آبزیان هست. از همان ابتدای شروع فعالیت راجع به تولید قطعات یدکی برق صنعتی روز به روز مجموعه کار و گارگاه او توسعه یافته در حالی که هنگام شروع کار با ۱ نفر کارگر کار را آغاز کرد هم اکنون ۳۰ نفر کارگر به طور مستقیم در گارگاه ایشان مشغول به کار هستند و ۳ مجموعه کارگاهی فعال راجع به تولید این قطعات دارد و موفق به راه یابی به بازار فروش محصولات و شرکت در فعالیت های دولتی مربوط به وزارت نبرد گردید و در حال حاضر با وجود مشکلات حاکم بر وضعیت اقتصادی شرایط را برای خود باعزم و اراده ای قوی قابل تحمل کرده است.

یکی دیگر از کارآفرینان موفق شاهد و اینارگر خانم نرگس پور کرمان است متولد تهران ۱۱ آبان ۱۳۵۶ که دارای مدرک لیسانس حقوق از دانشگاه تهران و سابقه ده سال مشاوره حقوقی که در این عرصه بسیار موفق بوده و سابقه سه سال فعالیت در زمینه تولید صنایع دستی و اشتغال زایی زنان خانه دار، در حال حاضر با اشتغال ۲۰ نفر از زنان خانه دار در تولید کیف های بافت فعالیت می کنند و محصولات خود را امروز به لبنان، روسیه، کانادا، و استرالیا ارسال و در تهران نیز به چندین مرکز فروش آنها را ارائه می کنند. او در جشنواره های کار آفرینی شرکت داشته: - سال ۹۰ جشنواره کارآفرینی شاهد و اینارگر جزو نفرات برتر گشته. سال ۹۱ در جشنواره کارآفرینی ملی شرکت داشته است.

یکی دیگر از کارآفرینان موفق شاهد و ایثارگر آقای وارطان کشیشیان است که متولد ۱۳۴۱ شهر تهران جانباز ۳۰٪ جنگ تحمیلی می باشد حدود ۲۵ سال است که در رشته های هنری صنعتی فعالیت دارد کارهای هنری او: مجسمه های توخالی سه بعدی بسیار سبک که معدود کشورهایی موفق به تولید این گونه مجسمه شده اند . سمبل های کشورها را به صورت مسی تولید کرده است .تولید پارچه با پوشش مسی که در مصارف پزشکی، آزمایشگاه و اطافهای جراحی کاربرد دارد، زیرا این نوع پارچه خاصیت آنتی ویروس دارد. اختراع مدارهایی که قابلیت انعطاف (فلکسی بل) دارند. اختراع قابلیت آبکاری کردن سرامیک و کاشی به وسیله طلا ،نقره و مس برای استفاده در لابی آسپزخانه و نوشتن نام های مذهبی روی سرامیک بصورت آب طلا. اختراع توانایی خوردگی نقش دادن روی استیل.

در پایان اگر بخواهیم نتایج به دست آمده را با سایر کارهای تحقیقی در این زمینه مقایسه کنیم و ببینیم چه میزان هماهنگی با کار دیگران داشته به طور کلی و خلاصه میتوان ادعا کرد هر کارآفرین ویژگی‌های شخصیتی منحصر به فردی می‌تواند داشته باشد، اما در مجموع نکات قابل توجهی در شخصیت همه کارآفرینان وجود دارد که می‌توان آنها را در طبقه بندی‌های مشخص نشان داد، به طور مثال اگر مقایسه ای با تحقیقات ذکر شده در این مقاله از جمله تحقیقات خارجی (لینتون، ۲۰۰۰)، (فرانک کارنی، ۱۹۸۷)، (کورنل و پیرلمان، ۱۹۹۰)، و همچنین تحقیقات داخلی (شهناز رشیدی، ۱۳۹۱)، (ابویی مهریزی، ۱۳۸۹)، (سید محمد مقیمی، ۱۳۸۱)، داشته باشیم نشان می دهد که کارآفرین بودن اتفاقی نیست و ویژگی‌های شخصیتی در کارآفرینی مؤثر است. «کارآفرین» در پیشرفت اقتصادی هر سازمان و جامعه‌ای نقش کلیدی دارد. او موقعیت‌های نو و جدید رابه اقتصاد معرفی می‌کند. او فقط مالک سرمایه‌های سازمان نیست، بلکه با به دست گرفتن رهبری کسب و کار با استعدادها و قوای ذهنی خود، از فرصت‌ها به سرعت بهره‌برداری می‌کند. توسعه کارآفرینی مقوله ای است که در این سالها، بیشترین توجه تاکنون در کشور به آنان اختصاص داده شده است میطلبد. همتی که پرداختن به آن با توجه به پتانسیلهای بالای کشور و نیاز کنونی جامعه نیازمند فراهم ساختن بسترهای کارآفرینی در این حوزه است. امروزه کلیه کشورها با توجه به بحرانهای کنونی، به سمت ایجاد کارآفرینی روی آورده اند و با استفاده مطلوب از منابع کارآفرینی خود و سرمایه گذاری در این حوزه، توانسته اند ضمن جایگزینی برای دیگر منابع خود، فرصتهای اشتغال فراوانی فراهم آورند. نتایج این پژوهش پیام روشنی برای توسعه کارآفرینی خانواده های شاهد و ایثارگر در سطح تهران دارد زیرا نشان میدهد علی رغم اینکه دانشجویان کارآفرین شاهد و ایثارگر بالقوه دارای ویژگی‌هایی کارآفرینی می باشند اما به نظر می رسد بنیاد شهید در استفاده از این استعدادها زیاد موفق عمل نکرده و با توجه به اینکه کارآفرینی امروزه به عنوان یک نیاز اساسی در سطح جامعه مطرح شده است، برای دست یابی به کارآفرینی باید جنبه های مختلف آن را سنجید و آن را تقویت نمود . با انجام پژوهشهای مناسب می توان دانشگاه را به صورت مرکز پشتیبانی از کارآفرینی در منابع ایران تبدیل کرد تا با فعالیت مناسب بر شکوفایی فناوری و افزایش توان رقابتی صنایع تأثیرگذار شود . فعالیت های پشتیبانی از کارآفرینی فرآیندی زمان بر است و اعتقاد و التزام مدیریت این چنین دانشگاههایی نباید گذرا و مقطعی باشد و مسایل و اهداف صنعت باید به خوبی در بررسی ایده‌ها و خلاقیت‌های کارآفرینان گنجانده شود .

پیشنهادات تحقیق: لازم به ذکر است بیشتر پیشنهادات از میان نتایج و نظرات کارآفرینانی که با آنها مصاحبه شد ذکر می شود. با توجه به یافته های این تحقیق در میان ویژگی‌های جمعیت شناختی، رابطه تحصیلات با کارآفرینی رابطه تقریباً قوی تری بود. فرهنگ سازی و ترویج روحیه کارآفرینی در دانشگاه؛ هدفی است که عمدتاً در غالب برنامه های تشویقی، ترویجی و آموزشی در دانشگاه قابل حصول است، البته فرهنگ سازی مورد نظر در بستری از همکاری دولت، خانواده ها و سازمانها رنگ واقعیت به خود خواهد گرفت.

با توجه به پررنگ بودن ویژگی‌های شخصیتی در اکثر دانشجویان کارآفرینان شاهد وایثارگر توصیه می‌شود امکانات لازم مادی و معنوی برای رشد بیشتر و کمک به اقتصاد کشور داده شود. اصلاح برنامه‌های بنیاد شهید در زمینه کارآفرینی لازم است زیرا برنامه‌های در حال اجرای امروز با این استعدادها بالقوه بازدهی کامل را ندارد. با توجه به نتایج پرسش ۵۲ اکثر کارآفرینان با استفاده از سرمایه محدود شخصی خود به امور کارآفرینانه پرداخته اند و این نشان عملکرد ضعیف دولت و بنیاد شهید در این بخش است. یکی از نکات مهم که باید به آن توجه شود حمایت‌های مالی از طرح‌های کارآفرینی دانشجویی و دانشجویان کارآفرین شاهد وایثارگر و برنامه‌های تشویقی دولتی و سازمان بنیاد شهید در این بخش است. ترویج و اشاعه فرهنگ کارآفرینی از طریق رسانه‌های گروهی به منظور فرهنگ سازی آموزش و تشویق خانواده‌های شاهد وایثارگر و فراهم کردن تسهیلات و رفع موانع این فعالیت‌ها، لازم است، زیرا در کشورهای در حال توسعه، کارآفرینی به عنوان یک راه کاربردی ایجاد اشتغال و کسب درآمد مورد توجه قرار گرفته و با توجه به ترکیب جمعیتی جوان کشور، ضرورت پرداختن به فرهنگ کارآفرینی و ترویج آن بیش از پیش ضروری می‌نماید. طراحی دوره‌های آموزشی متنوع در خصوص کارآفرینی در مقاطع مختلف تحصیلی بخصوص تحصیلات تکمیلی در کلیه رشته‌ها برای خانواده‌های ایثارگر و شاهد ضروری است. آشنا کردن مدیران بنیاد شهید با ویژگی‌های افراد کارآفرین برای شناسایی زمینه‌های بالقوه افراد و فراهم کردن زمینه رشد آنان ضرورت دارد. ایجاد مراکز مطالعات کارآفرینی و اطلاع رسانی و ارتباط بنیاد شهید با مراکز کارآفرینی در داخل و خارج از کشور به گسترش این فرهنگ می‌افزاید.

مهمترین دغدغه کارآفرینان شاهد وایثارگر، عدم حمایت کافی بنیاد شهید و دولت از آنان است که با ریشه‌یابی مشکلات، انجام اصلاحات، توسعه کارآفرینی در این مسیر میسر خواهد شد. در یک نگاه کلی، می‌توان عواملی چون عملکرد نامطلوب تنها سازمان‌های متولی در بخش سیاست‌گذاری و امور اجرایی، تخصیص نامتناسب بودجه به امر آموزش و تحقیقات و عدم حمایت از تشکیل و توسعه شرکتهای فناور را از جمله اساسی‌ترین موانع در توسعه کارآفرینی می‌توان به محسوب کرد. باید توجه داشت که سیاست‌گذاری مناسب دولتی، بعنوان اصلی‌ترین عامل، تاثیر بسیاری در توسعه بازار و صنعت دارد و صنایع را به سمت تسریع توسعه کسب و کارهای رقابتی و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی حرکت می‌دهد. نبود مدل‌های همکاری ویژه بین موسسات تحقیقاتی خصوصی و صنایع فعال با تنها سازمان دولتی متولی سیاست‌گذاری و اجرایی، عامل مهمی است که بدلیل درگیر بودن بخش خصوصی با مشکلات این حوزه در عمل، مسبب بروز بسیاری از مشکلات موجود می‌باشد. تشریح دقیق‌تر عوامل و آرایه مدل‌های مناسب برنامه ریزی در ابعاد مطرح شده فوق نیازمند انجام طرح‌های مطالعاتی گسترده است که با همفکری صاحب نظران و کارشناسان بخش‌های مختلف دولتی و خصوصی امکان پذیر است. با این حال آنچه مسلم است ضرورت تلاش مضاعفی است که سازمانها و فعالان کارآفرینی بایستی انجام دهند تا کاستی‌های موجود به نحو مطلوب برطرف شود. در این بین انعطاف‌پذیری و اعتقاد مسئولان و متولیان امر به بازنگری و تغییر ساختار کنونی با همفکری دلسوزان و متخصصان فعال نیازمند همتی عالی است که امید است در سالی که بدین نام نامگذاری شده است بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد تا با برنامه ریزی‌های دقیق در برنامه‌ها شاهد تحقق حداکثر اهداف باشیم.

منابع

- اتکینسون و همکاران. (۱۳۶۹). زمینه روانشناسی. (جلداول). (براهنی و همکاران، مترجمان). تهران: انتشارات رشد.
 - احمد پورداریانی، محمود. (۱۳۷۷). کار آفرینی، (چاپ سوم). تهران: انتشارات پردیس.
 - احمد پورداریانی، محمود. (۱۳۸۴). کار آفرینی: تعاریف، نظرات، الگوها، (چاپ سوم). تهران: شرکت پردیس.
 - ازکیا، مصطفی و علیرضا دربان آستانه. (۱۳۸۲). روش‌های کاربردی تحقیق. تهران: انتشارات کیهان.
 - پهلوئیانیان، حسین. (۱۳۸۴). ICT و اشتغال زایی. تهران: نشر بهداد.
 - رفیع پور، فرامرز. (۱۳۸۶). کند و کاوها و پنداشته‌ها: مقدمه‌ای بر روش‌های شناخت جامعه و تحقیقات اجتماعی، (چاپ شانزدهم). تهران: شرکت سهامی انتشار.
 - سعیدی کیا، مهدی. (۱۳۸۶). اصول و مبانی کار آفرینی. تهران: انتشارات کیا.
 - شاه حسینی، علی. (۱۳۸۳). کار آفرینی. تهران: نشر آیین.
 - کوارتکو، داند اف و ریچاردام، هاجتس. (۱۳۸۳). نگرش معاصر بر کار آفرینی. (ابراهیم عامل محرایی، مترجم). مشهد: انتشارات دانشگاه مشهد.
 - لیبرت، رابرت و اسپیلبرگر، میشل. (۱۳۷۵). شخصیت از دیدگاه رفتاری. (حسن صبوری مقدم، مترجم). مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.
 - یدالهی، جهانگیر و همکاران. (۱۳۸۸). دانشنامه کار آفرینی، (جلد دوم). تهران: بنیاد دانشنامه نگاری ایران. مؤسسه کار و تأمین اجتماعی: چاپخانه تندیس.
- پایان نامه ها:
- ابویی مهریزی، محترم. (۱۳۸۹). بررسی میزان گرایش فرزندان شاهد شهرستان یزد به فرهنگ کار آفرینی. استادراهنما: سیدعلی سیادت.
 - رشیدی، شهناز. (۱۳۹۱). بررسی اثرات کار آفرینی بر توسعه روستایی در شهرستان اسلام شهر. استادراهنما: دکتر منصور وثوقی، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات.
 - مقیمی، سید محمد. (۱۳۸۱). طراحی و تبیین مدل کار آفرینی سازمانی برای سازمانهای غیردولتی. دانشگاه تهران.
- مقالات:
- بصیرزاده، مهدی. (۱۳۹۱). کار آفرینی. به گزارش: ناهید حسینی. <http://www.aftab.ir>
 - جهانگیری، ع، کلانتری ثقفی، ر. (۱۳۸۷). بررسی سنجش ویژگیهای کار آفرینی مدیران. فصلنامه علمی- پژوهشی توسعه کار آفرینی. (۱۳۸۷). سال اول، شماره اول، صص ۸۷-۱۱۰.
 - عنابستانی، ملیحه. (۱۳۹۰). تهیه مقاله در زمینه کار آفرینی. <http://www.entrepreneurship.com>
 - فصلنامه رویش. (۱۳۹۱). کار آفرینی: مفاهیم، نظریات و ضرورت وجودی.
- fry, (1993). Entrepreneurship: A planning Approach, Englewood cliffs NJ: Prentice-Hall.
 - Jennings D, (1994). Multiple perspectives of Entrepreneurship Test, Readings cases, Cincinnati, ohio: South western publishing CO.